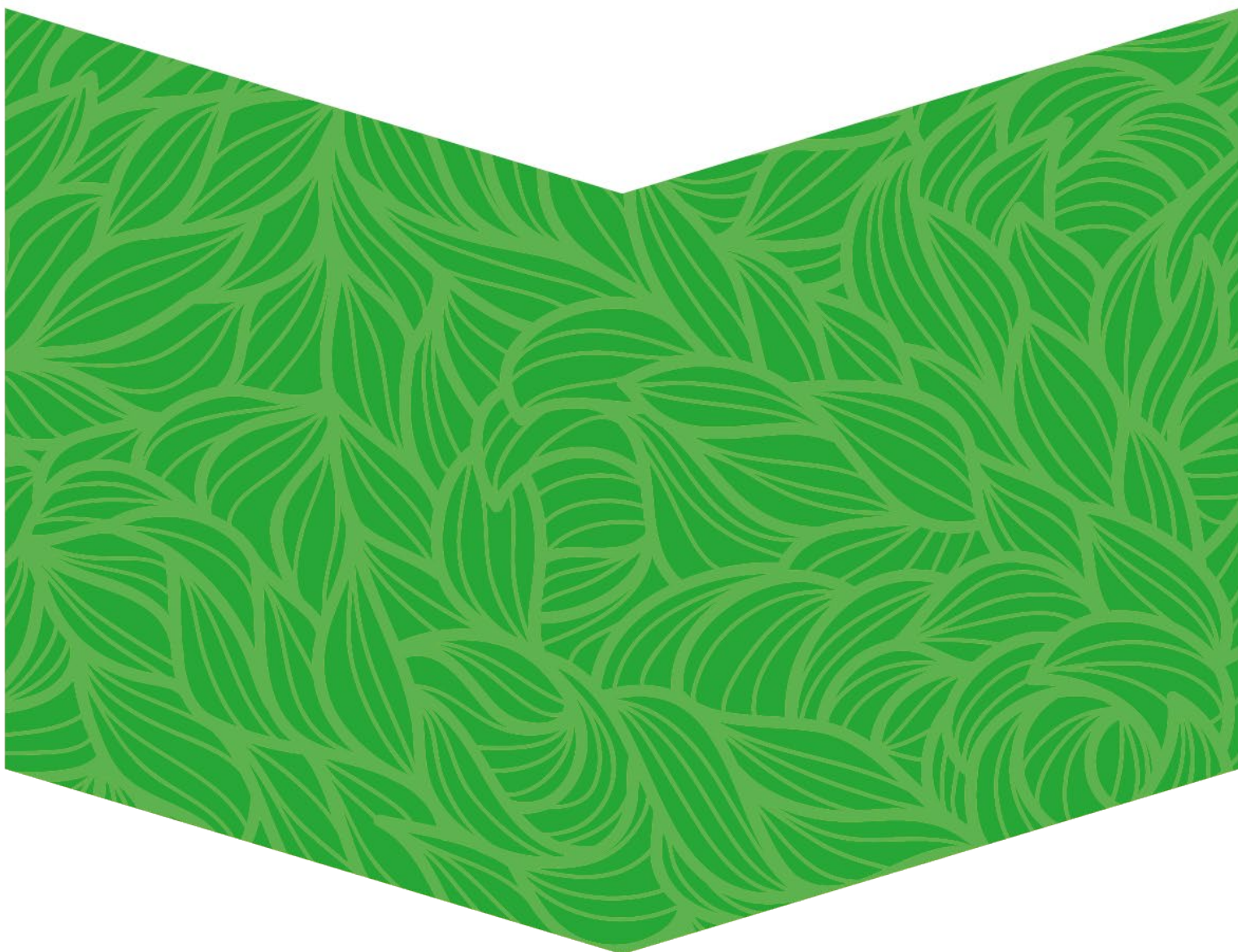

Lägesbild Vingåkers kommun 2024

enligt Lag (2023:196) om kommuners ansvar för
brottsförebyggande arbete

Dokumenttyp	Lägesbild för Vingåkers kommun 2024
Dokumentnamn	XXXXX
Fastställt	XXXXX
Beslutande	XXXXX
Giltighetstid	XXXXX
Processägare	XXXXX
Senast reviderad	
Detta dokument gäller för	XXXXX

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	4
Inledning och syfte	5
Målgrupp	5
Det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet över tid	6
Sammanfattning av det arbete som tidigare gjorts i Vingåkers kommun vad gäller kartläggning och lägesbild	7
Kartläggning och lägesbild 2024	8
Underlag och statistik	9
Geografiskt läge	10
Befolkning	10
Aktualiseringar vid socialnämnden/ IFO	11
Ekonomiskt bistånd	12
Våld mot kvinnor och våld i nära relationer	12
Kvinno- och tjejjouren Mirandas insatser riktade mot tjejer och kvinnor i Vingåkers kommun 2023 och 2024	12
Liv och hälsa ung Vingåker – kommunåterkoppling 2023	15
Skolundersökningen om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott.	15
Nationell trygghetsundersökning, BRÅ	18
Näringslivsklimatet i Vingåkers kommun	22
Brottsstatistik från polisen över anmälda brott i Vingåkers kommun	24
Samverkansöverenskommelse mellan Vingåkers kommun och Polismyndigheten, lokalpolisområde Katrineholm 2023-2026	24
Polisens medborgardialog	25
Medborgarlöfte mellan Vingåkers kommun och Polisen	29
Sörmland Vatten – provtagning av avloppsvatten för att identifiera droganvändning i Vingåkers kommun.	30
Effektiv Samverkan för Trygghet (EST)	30
Analys och sammanfattande slutsatser	32
Referenser	35

Sammanfattning

Bakgrund

För att nå resultat när det gäller det lokala brottsförebyggande arbetet är det viktigt att utgå från en aktuell lägesbild, att de arbetsmetoder som används bygger på kunskap och att de insatser som sätt in baseras på evidens och på erfarenhetsbaserade metoder.¹ Det är också viktigt att arbetet sker systematiskt, vilket Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) redogör för i sitt metodstöd för framtagande av lägesbild.²

Det handlar om att kartlägga vad som händer inom det geografiska område som avses, skapa en lokal lägesbild och därefter ta fram en åtgärdsplan som på ett systematiskt och strukturerat sätt pekar ut riktningen i det brottsförebyggande arbetet och, inte minst, genomföra kontinuerlig uppföljning av arbetet.

I den rapport som här föreligger sammanställs statistik och andra underlag för att kartlägga brottsligheten och ta fram en lägesbild för Vingåkers kommun 2024.

De underlag som använts i kartläggningsarbetet presenteras översiktligt i rapporten nedan. De tabeller och diagram som presenteras utgör dock inte hela bilden. Lika viktigt för resultatet som det statistiska underlaget har kontakter med kollegor i kommunen, med polisen och med länsstyrelsen och dess nätverk varit.

Det är också viktigt att poängtera att det brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun är ett arbete som sker i samverkan mellan en rad verksamheter inom kommunen, med enskilda föreningar och företag, med polisen och inte minst med kommunens medborgare.

Lägesbild för Vingåkers kommun 2024

Hur ser då lägesbilden ut när det gäller brottslighet i Vingåkers kommun 2024. Nedan presenteras i korthet de slutsatser som går att dra av den statistik och de underlag som legat till grund för arbetet.

Den iakttagelser som presenteras här ska sedan jämföras med polisen lägesbild för Vingåkers kommun. Den gemensamma bilden av brottsligheten i kommun kommer sedan i sin tur att ligga till grund för den åtgärdsplan som ska tas fram.

Om man utgår från den statistik och de underlag som ingår i kartläggningen och inte minst om man lägger till de händelser som rapporteras in i samband med de veckovisa EST-mötena framträder olika mönster som sammantaget utgör grund för den lägesbild som beskriver den brottslighet som pågår och kan antas pågå i Vingåkers kommun.

Det finns flera intressanta aspekter i den statistik som presenteras och som till viss del redan är synlig, men det finns också mönster som inte är lika tydliga när man bara tittar på de enskilda siffrorna isig, utan som träder fram först när det kvantitativa materialet betraktas i sin

¹ [Arbeta brottsförebyggande | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

² [Ta fram en kartläggning och lägesbild | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

helhet och inte minst när kunskapen från olika statistiska redogörelser får utgöra underlag för fördjupade frågeställningar.

I arbetet med att ta fram Lägesbild för Vingåkers kommun 2024 har det dock inte varit möjligt att följa upp alla de aspekter som ger sig till känna. Ser vi till det lokala statistiska underlaget och inte minst till de händelser som rapportörerna lyfter fram under de veckovisa EST-mötena kretsar det brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun i stor utsträckning kring barn och ungdomar. Det finns en oro att barn och unga på olika sätt ska drabbas av den kriminalitet som förekommer, men också en oro att de själva ska dras in i kriminalitet.

Med de underlag som redovisas i rapporten, kompletterat med den kunskap och de erfarenheter som samverkan i EST bistått med framstår följande åtgärder som de viktigast i det brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun framöver:

Det handlar om att i olika former av samverkan

- motverka kriminalitet, hot, våld och kränkningar oavsett var i samhället de uppträder.
- motverka att barn och ungdomar drabbas av eller själva riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.
- minska skadegörelse, klotter och nedskräpning på olika platser i kommunen, inte minst på och i anslutning till kommunens skolor.
- motverka vårdslöshet i trafik, överträdelse av laglig hastighet och buskörning med koppling till A-traktorer.
- förebygga bedrägerier och bedrägeriförsök, inte minst mot äldre.

Inledning och syfte

I **Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete** framgår att Sveriges kommuner från och med 1 juli 2023 ”ska ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område” och utifrån denna ”besluta om en plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott (åtgärdsplan).”³

Syftet med denna rapport är därför att dels lyfta fram och redovisa relevant statistik och andra underlag som visar hur brottsligheten i Vingåkers kommun ser ut. Med detta som underlag har sedan en analys gjorts som resulterar i den lägesbild som redovisas. Tillsammans med polisens lägesbild ska den sedan utgöra underlag för den åtgärdsplan som ska tas fram och som ska ligga till grund för det brottsförebyggande arbetet i kommunen.

Målgrupp

Målgruppen för rapporten är i första hand politiska beslutsfattare i Vingåkers kommun, såväl representerade i det Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) som i övergripande politiska organ som kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Rapporten ska ligga till grund för beslut om åtgärdsplan som syftar till att koncentrera det brottsförebyggande arbetet till de områden som kartläggning och lägesbild pekar på som de mest centrala.

³ [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag](#)

En annan målgrupp är kommunens förvaltningsledningar och de chefer som leder den dagliga verksamheten i de olika delarna av den kommunala organisationen.

Resultatet är naturligtvis en viktig kunskapskälla för det samverkansarbete som Vingåkers kommun bedriver med olika aktörer, inte minst med polisen, med även i samverkan med andra myndigheter och organisationer inom ramen för det brottsförebyggande arbetet.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet över tid

Vingåkers kommun prioriterar det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet högt då det främjar både individen och samhället positivt.

Inriktningen med det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet är att brottsligheten och den upplevda otryggheten ska minska för varje år.

Vingåkers kommun följer Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) process för samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete.

Kommunens arbete med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder innebär att:

- Vara väl förberedd att hantera händelser genom utbildning, utvärdering och uppföljning.
- Kunna rapportera till berörda verksamheter före, under och efter en händelse samt ge allmänheten korrekt information så fort som möjligt.
- Tillsammans med Polismyndigheten, ta fram prioriteringar för kommunens brottsförebyggande arbete samt formulera medborgarlöften.
- Ta fram kunskapsbaserade åtgärdsplaner för kommunens brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete.
- Organisationens ska tillämpa välbeprövade metoder vid val mellan olika handlingsalternativ, de metoder som har bäst effekt för att minska brottsligheten och främja tryggheten ska väljas
- Ha god förmåga att förebygga och hantera hot och våld samt våldsbejakande extremism genom att kontinuerligt följa utvecklingen lokalt såväl som nationellt och vidta lämpliga åtgärder.
- Samverka med andra aktörer inom kommunens geografiska område och andra aktörer och myndigheter på regional och nationell nivå för att höja vår kunskap, utbyta erfarenheter samt höja vår förmåga.
- Arbeta för att skapa och utveckla trygghetsfrämjande mötesplatser och aktiviteter för att stärka skyddsfaktorer runt barn och ungdomar.

Brottsförebyggande samverkan i Vingåkers innebär:

- En strukturerad kartläggning av brott, våldsbrott, narkotikabrott och otrygghet – året runt
- Ett verktyg för analys och uppföljning
- Ett gemensamt ansvar – inte flytta problemet
- Tydlig organisation av arbetet via det lokala Brottsförebyggande rådet

Syftet är att effektivisera det trygghetsskapande arbetet som polis, kommun och andra aktörer utför. Syftet ska uppnås genom att man:

- Samverkar kring frågor på ett strukturerat sätt
- Tillsammans genomför informationsinsamling/ kartläggning
- Analyserar lägesbilden,

- Orsaksanalyserar problembilden
- Prioriterar och genomför insatser
- Följer upp, analyserar och förbättrar det utförda arbetet

Målet är att användandet av arbetsmetoden ska öka tryggheten i det offentliga rummet och motverka brott. Arbetsmetoden ska öka kunskapen om riktade åtgärder runt individer och platser samt öka den upplevda tryggheten i Vingåkers kommun. Mer specifikt är målet med metoden att minska och förebygga otrygghet genom tidiga insatser när problem uppstår eller är på väg att uppstå.

Sammanfattning av det arbete som tidigare gjorts i Vingåkers kommun vad gäller kartläggning och lägesbild

Det är tydligt uttalat att Vingåkers kommun ska arbeta långsiktigt med brottsförebyggande arbete och i samverkan med andra aktörer som är centrala för detta arbete. Det är viktigt att både kommunens och polisens resurser placeras där de gör mest nytta.

Det är tydligt uttalat att tidigare kartläggning och lägesbild grundar sig på ett evidensbaserat och systematiskt arbete. Arbetet har utgått från att aktuella lägesbilder inhämtas för samtliga områden som Vingåkers kommun identifierat i sitt trygghet- och säkerhetsarbete. Utifrån dessa har sedan prioriteringar gjorts som utgjort grunden för det brottsförebyggande arbetet.

Detta arbete har precis som det gör i den rapport som nu föreligger tagit sin utgångspunkt i statistik från kommunens verksamheter, bolag, polisen, räddningstjänsten, näringsliv, organisationer och inte minst civilsamhällen. Nedan görs några nedslag i det arbete som tidigare gjorts under senare år och som legat till grund för det brottsförebyggande arbete som hittills bedrivits i Vingåkers kommun.

Hösten 2018 startades Effektiv samordning för trygghet (EST) för rapportering av skadegörelse, brott, våldsbrott, orosanmälningar och andra otrygghetsskapande problem. Samtliga kommunala verksamheter och bolag har veckovis rapporterat om händelser som på så sätt skapat en gemensam lägesbild. Utifrån lägesbilden har man i samverkan med Polisen genomfört riktade insatser mot problembilden.

Varje identifierad plats (Hot spot) har haft lite olika problem, men de allvarligaste problemen består av omfattande skadegörelse och klotter, oro om att våld och droger förekommer t.ex. slagsmål/misshandel i hemmet och misstänkt droghantering och påverkade personer.

Vidare så har det mellan åren 2016–2020 förekommit ordningsstörande beteende runt ungdomar och unga vuxna vid Sävsta multiarena, Tennisparken och Slottsskolan F-6.

Trafikproblem bland A-traktorungdomar, mopeder och bilar har lett till större skadegörelse, nedskräpning, vårdslöshet i trafik och ordningsstörande beteende på de platser som ungdomar finns.

Utifrån statistiken kan konstateras en 50% ökning av skadegörelse under 2019 och 2020 det beror på en enskild individ som har varit verksam under 2020. Det har även inkommit flera anmälningar kopplade till skadegörelse i Tennisparken där det samlas mycket ungdomar under kvällar, helger, inte minst nattetid.

Med utgångspunkt från statistik går det att konstatera att personal inom Socialförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltning utsatts för hot och hot om våld av brukare och elever på sina arbetsplatser.

Antalet aktualiseringsärenden ökade från 2016 till 2020, orosanmälningar gällande barn ökade också. Den största ökningen ser man under 2019 med drygt 200 anmälningar. Orsaken till ökningen är oklar.

De orosanmälningar som har ökat mest genom åren är våld inom familjen (både bevittnat och våld där individen varit utsatt). Det finns även ett stort mörkertal gällande våld i nära relationer och en medvetenhet om att det krävs gemensamma insatser för att öka anmälningsbenägenheten.

Otrygghet runt ungdomar och ungdomsbrottslighet var under 2021 ett prioriterat område. De geografiska platser som då prioriterades var Sävstaskolans multiarena, Slottsskolan F-6 och Tennisparken.

Enligt statistik konstateras att antal insatser gällande automatlarm och avsiktliga falsklarm har minskat sedan 2016.

Övriga brandkategorier håller jämn fördelning mellan 2016–2020.

Enligt medarbetarundersökningar så ser vi en skillnad mellan hur män och kvinnor upplever tryggheten i kommunen. I de flesta svar uttrycker kvinnor större otrygghet än män. Främst sticker svaren ut rörande upplevd trygghet kvällstid där enbart 53% av de tillfrågade kvinnorna svarar att de känner sig trygga jämfört med 85% av männen.

Narkotikaförekomsten i vattenanalysproverna visar på ett minskande narkotikabruk under 2021.

Brottsligheten drabbar även näringsidkare inom det geografiska området. Företagarna i Vingåker påverkas negativt av brottslighet och otrygghet. Det hämmar företagets tillväxt och utvecklingsmöjligheter. Det är ett önskemål bland företagarna i Vingåkers att kommunen gör mer för att minska brottsligheten och öka tryggheten.

Den kartläggning och lägesbild som togs fram senast resulterade i följande rekommendationer:

Vi behöver satsa på barn redan i förskola. Vi behöver ge stöd till vårdnadshavare. Vi behöver anordna meningsfulla aktiviteter för barn och ungdomar.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att Vingåkers medborgare visar på ett behov av åtgärder riktade mot ordningsstörningar orsakade av motorburen ungdom, motorfordon i tätorten och ordningsstörande beteende runt ungdomar och unga vuxna vid Sävsta multiarena, stationshuset, Tennisparken och Slottsskolan F-6.

Det finns även ett generellt behov av att höja den upplevda tryggheten i Vingåkers kommun.

Kartläggning och lägesbild 2023 - 2024

Syfte med det brottsförebyggande arbetet är att minimera brottsligheten och skapa ökad trygghet i samhället. Det handlar om att medborgarna i Vingåker, oavsett kön, ålder och tid på dygnet ska känna sig trygga. Målsättningen är att det ska vara tryggt att verka, bo och vistas i Vingåkers kommun. Det är också viktigt att det brottsförebyggande arbete som ska bidra till detta är forsknings- och kunskapsbaserat och att det sker i samverkan med andra aktörer.

För att nå önskat resultat är det viktigt att kommunen och polisen lägger sina resurser där de gör störst nytta. Men lika viktigt som det är att ha ett gott samarbete med polisen är det att utveckla och fördjupa samarbetet med föreningar, näringsliv och med civilsamhället i stort. Det behövs både engagemang och ökad samverkan för att lösa de problem som uppstår. För att kunna skapa en relevant lägesbild som beskriver den brottslighet som finns i Vingåkers kommun är det viktigt att den kartläggning som görs omfattar så många verksamheter som möjligt och att den statistik och de underlag som kartläggningen omfattar analyseras och även vägs samman med polisens lägesbild och att den sammantagna kunskapen får utgöra grunden för den åtgärdsplan som sedan ska tas fram.

Den kartläggning som görs i detta arbete och den lägesbild som detta sedan resulterar i bygger på statistik och underlag som hämtats från såväl lokala som nationella myndigheter, men också från föreningar och andra organisationer som är verksamma i Vingåkers kommun.

Den metod som används bygger på de instruktioner som Brottsförebyggande rådet tagit fram med anledning av **Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete**.⁴

Beroende på hur kommunens brottsförebyggande arbete är organiserat och vilka resurser som dels finns att ta hand om det resultat som kartläggning och lägesbild ger vid handen, dels vilka uppgifter som går att få fram, är rekommendationen att arbetet med kartläggning och lägesbild bedrivs på grundläggande, breddad eller avancerad nivå. För Vingåkers del är bedömningen att arbetet främst ska ske på grundläggande nivå med viss förskjutning åt breddad nivå där det bedöms att underlaget är tillräckligt och förmågan att ta hand om resultatet finns inom räckhåll.⁵

Metoden bygger dels på systematisk insamling av statistik, data och underlag. ”I kartläggningen samlas information om vad, hur mycket, hur ofta, på vilket sätt och under vilka förutsättningar som brottsligheten uppträder.”⁶ Kartläggningen ligger sedan till grund för att ta fram en aktuell lägesbild.

I lägesbilden sammanförs sedan kartläggningens olika delar som värderas och analyseras med utgångspunkt från lokal och nationell kunskap om brottslighetens utbredning, natur och påverkanseffekter. Enligt det metodstöd som BRÅ erbjuder bör lägesbilden besvara följande frågeställningar ”Vilka problem finns? Var finns problemen och var är de vanligast förekommande? Hur ser problemen ut över tid och jämfört med andra kommuner i lokalpolisområdet och i länet? Hur ser genomsnittet ut på läns- och riksnivå?”⁷

Underlag och statistik

I detta avsnitt presenteras underlag och statistiska uppgifter som ligger till grund för den kartläggning som gjorts när det gäller brottsligheten i Vingåkers kommun 2023 och i vissa fall även 2024. Det handlar dels om statistik och underlag med lokal koppling från olika delar av den kommunala verksamheten i kommunen, men också statistik och underlag från lokala föreningar och organisationer samt nationella myndigheter. Den statistik och de underlag som redovisas löpande i tabellform nedan representerar endast ett urval av de uppgifter som ligger till grund för den analys som görs i slutet av rapporten. En heltäckande bild av det material som använts i arbetet redovisas i källförteckningen i slutet av rapporten. Som nämns inledningsvis har även muntliga kontakter med medarbetare i kommunen, med polisen och länsstyrelsen och dess olika nätverk varit av betydelse för att förstå den problembild som framträder i arbetet.

I slutet av detta avsnitt presenteras Vingåkers kommuns arbete med Effektiv Samordning för Trygghet (EST) och de kunskaper och erfarenheter som går att dra av detta arbete. En analys görs sedan av hela underlaget i nästa avsnitt i rapporten. Därefter följer de slutsatser som kan dras av materialet som helhet.

⁴ [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag](#)

⁵ [Ta fram en kartläggning och lägesbild | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

⁶ [Ta fram en kartläggning och lägesbild | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

⁷ [Lägesbild, grundläggande nivå | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

Geografiskt läge

Vingåkers kommun är belägen i västra delarna av Södermanlands län som består av totalt nio kommuner. Vingåker är centralort och säte för kommunledningen. Utöver centralorten har kommunen fem större tätorter: Högsjö, Baggetorp, Marmorbyn, Österåker och Låppe.

Befolkning

Under 2023 minskade folkmängden i Vingåkers kommun med 125 personer, från 8 981 till 8 856 invånare. Under året flyttade 459 personer till Vingåker och 584 personer från Vingåker. Det gav ett flyttningsunderskott på -125 personer. Invandringar (det vill säga in- och utflyttning från utlandet inklusive personer som får uppehållstillstånd) uppgick till 71 och utvandringar till 23 och gav ett invandringsöverskott på 48 personer. Under året var antalet födda 66 och antalet person som avled 114 personer. Det gav ett födelseunderskott på -48 personer enligt Statistiska Centralbyrån (SCB).

Befolkningen i Vingåkers kommun utifrån åldersgrupp per den 31 december visas i tabellen nedan. Tabellen visar befolkningsutvecklingen i kommunen de senaste fem åren. Variation mellan årskullar och minskad dödlighet påverkar även befolkning. Sedan 2019 är det främst de äldre åldersgrupperna, de som är över 71 år som förändrats. Antalet personer i den äldre gruppen har ökat från 1 602 personer år 2019 till 1 745 personer år 2023. De utgör 2023 19,7 procent av kommunens totala befolkning (17,6 procent 2019). För barnen, åldrarna 0-18 år uppgår de till 1 869 personer år 2023 och år 2019 var de 2 016 stycken. Under 2023 utgör barnen 21,1 procent av kommunens folkmängd (22,1 procent 2019). (Källa: SCB)

Befolkning	2023	2022	2021	2020	2019
0-6	640	661	671	702	694
7-9	317	316	330	302	308
10-12	303	301	302	312	296
13-15	291	284	314	335	363
16-18	318	350	355	372	355
19-24	509	522	518	550	550
25-30	513	544	590	606	595
31-40	934	913	890	851	821
41-50	917	956	1 003	1 022	1 036
51-55	562	585	577	590	603
56-60	642	631	630	619	616
61-65	601	597	611	605	591
66-70	564	622	616	644	681
71-75	620	637	655	698	703
76-80	588	553	521	466	441
80+	537	509	480	470	458
Total	8 856	8 981	9 063	9 144	9 111

Hela texten om befolkningsutvecklingen samt tabellen ovan är hämtad från Årsredovisning för Vingåkers kommun 2023.⁸

Aktualiseringar vid socialnämnden/ IFO

När det gäller aktualiseringar hos socialnämnden/IFO i Vingåkers kommun har dessa ökat de senaste åren. En aktualisering innebär att ett ärende initieras. Det kan dels handla om insatser riktade till enskilda utan att biståndsbeslut fattas, men det kan också handla om myndighetsutövande insatser.

Den vanligaste aktualiseringen rör ansökan om bistånd, men en aktualisering kan även handla om att socialnämnden på annat sätt får kännedom om händelser som kräver åtgärd, exempelvis orosanmälningar. Aktualiseringar kan även ske genom att externa aktörer, som polisen eller skola tar kontakt med socialförvaltningen.

Antal aktualiseringar 2020 - 2024⁹

2020 var antalet aktualiseringar 211 och rörde 137 unika individer

2021 var antalet aktualiseringar 599 och rörde 292 unika individer

2022 var antalet aktualiseringar 644 och rörde 313 unika individer

2023 var antalet aktualiseringar 768 och rörde 354 unika individer

2024 var antalet aktualiseringar 1028 och rörde 355 unika individer

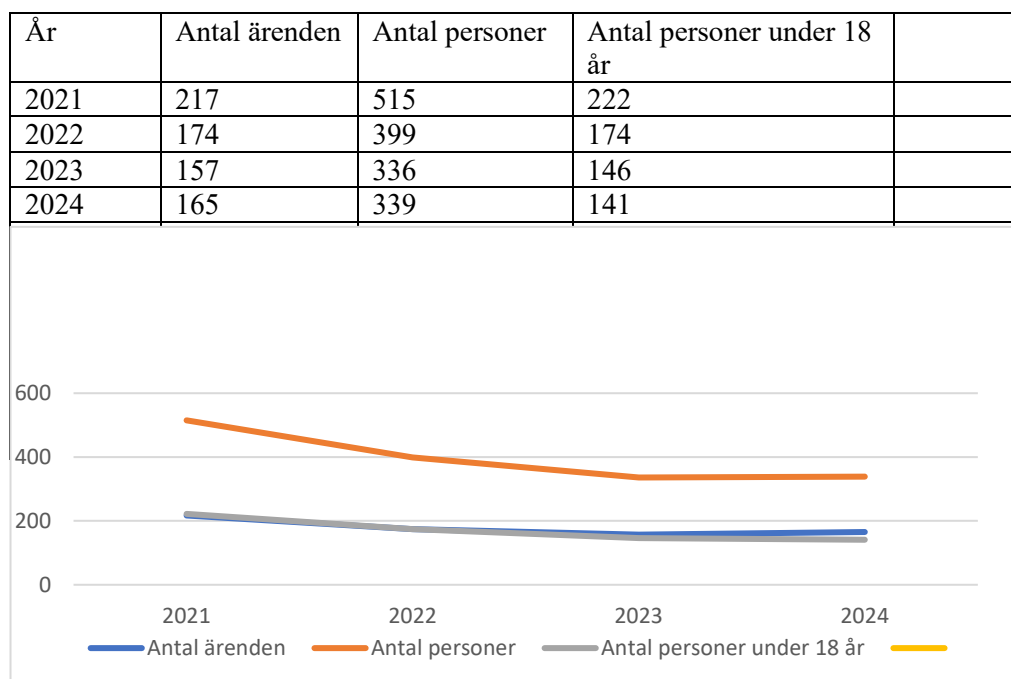
⁸ [Microsoft Word - Årsredovisning 2023 slutlig](#)

⁹ Siffrorna för 2024 avser tiden 2024-01-01 till 2024-12-06

Som framgår har det under de senaste åren skett en ökning av antalet aktualiseringar. Vad denna ökning beror på är i dagsläget oklart och behöver analyseras närmare.

Ekonomiskt bistånd

Nedan redovisas antal personer i Vingåkers kommun som uppbär ekonomiskt bistånd under åren 2021 fram till hösten 2024 (24-10-23), hur många ärenden det rör, samt hur många personer i dessa ärenden som är under 18 år. Som framgår av siffrorna har antal personer som uppbär ekonomiskt bistånd minskat de senaste åren.¹⁰

Våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Socialförvaltningen/IFO i Vingåker arbetar aktivt för att på olika sätt motverka våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Hur detta görs beskrivs i ”Handlingsplan för socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer” varifrån nedanstående textavsnitt är hämtat. I avsnittet beskrivs även det samarbete som socialförvaltningen/IFO har med tjej- och kvinnojouren Miranda. Miranda har verksamhet i såväl Vingåker som Katrineholm och har upprättade avtal om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med båda kommunerna.¹¹

”Med Miranda tjej- och kvinnojouren finns en upprättad IOP överenskommelse. Representanter från IFO deltar vid samverkansmöten med Relationsvårdsteamet och Tjej- och kvinnojouren Miranda var sjätte månad. Utöver det sker avstämningsmöten med arbetsledning på IFO och kommunpolisen en gång i månaden där aktuella frågor i ämnet kan lyftas. Representanter från IFOs deltar även i en Länssamverkan där representant från Länsstyrelsen

¹⁰ Källa: Socialförvaltningen/IFO, Vingåkers kommun, hösten 2024, (2024-10-23)

¹¹ [Flik-6.19-Handlingsplan-for-socialforvaltningens-arbete-mot-vald-i-nara-relation.pdf](#)

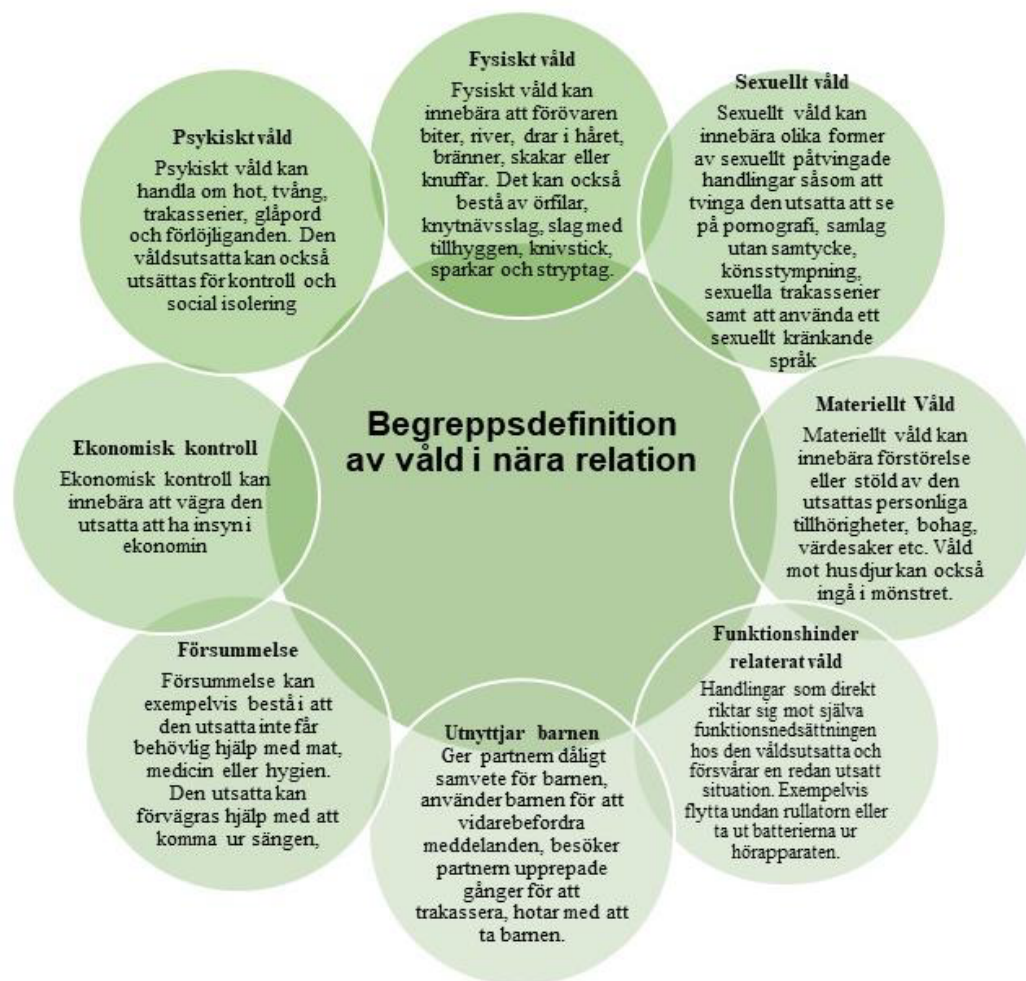
är sammankallande. Denna samverkan sker 3–4 gånger om året. Representanter från IFOs arbetsgrupp mot våld i nära relation deltar också i en lokal samverkan 3-4 gånger om året där Relationsvårdsteamet i Katrineholm är sammankallande. I denna samverkan närvarar representanter från Tjej- och kvinnojouren Miranda, Kriminalvården, polisen, psykiatri, ungdomsmottagningen, skolpersonal, Brottsofferjouren, Familjecentralen i Katrineholm samt Familjecentralen i Vingåker.

Representanter från Individ- och familjeomsorgens barn- och familj grupp har kontinuerlig samverkan med skolan och förskolan för konsultation och information kring oro generellt för barn och familjer i kommunen men där frågor kring våld inom familjer kan lyftas.

Individ- och familjeomsorgens bistånds- och LSS handläggare har regelbunden kontakt med kommunens anhörigstöd för att främja samverkan av insatser vid behov i ärenden där det framkommit uppgifter om våld i nära relation i ärenden gällande äldre och funktionshindrade. Bredare samverkan finns också i kommunen via regelbundna BRÅ möten där kommunens olika enheter finns representerade, liksom polismyndigheten och kommunens säkerhetsstrateg/Säkerhetsskyddschef.

Projektet Matchofabriken är ett värdegrundsarbete som skolan tillsammans med socialtjänsten och Kvinno- och tjejjouren Miranda driver. Matchofabriken är ett metodmaterial för praktiskt arbete i skolan för jämställdhet och mot våld. Fokus ligger på normer och hur de påverkar oss i vardagen. Materialet bygger på filmer och övningar som låter eleverna utforska och reflektera kring förväntningar, attityder och begränsningar utifrån destruktiva könsroller. Eleverna får diskutera och reflektera kring ämnen som våld, grupptryck, samtycke och psykisk hälsa. Syftet med arbetet är att ge eleverna verktyg för att hantera händelser i vardagen och i det långa loppet minska förekomsten av våld, kränkningar och trakasserier. Projektet pågår för elever på Slottsskolan åk 7 samt åk 4 på Sävstaskolan.”¹²

¹² Idem

Olika definitioner av våld. Figuren är hämtad från "Handlingsplan för socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer".¹³

Kvinno- och tjejjouren Miranda

Insatser riktade mot tjejer och kvinnor i Vingåkers kommun 2023 och 2024

2023

Kvinnor: 41 stödinsatser

Föreläsningar och trygghetshäng på skolor: 42 st

Anonyma stödsamtal i chatt (okänd ort): 284 st (majoritet tjejer/barn)

Hittills 2024

Kvinnor: 102 stödinsatser

Föreläsningar och trygghetshäng: 11 st, Anonyma stödsamtal i chatt (okänd ort): 275 st (majoritet tjejer/barn)

¹³ Idem

Liv och Hälsa ung Vingåker - Kommunåterkoppling 2023

Region Sörmland genomförde under våren 2023 undersökningen Liv & Hälsa Ung för åttonde gången.¹⁴ Undersökningen genomfördes bland elever i grundskolans årskurs 7 och 9 och i årskurs 2 på gymnasiet, samt bland elever i anpassad skola från årskurs 7 till och med sista året i gymnasiet. Undersökningen syftar till att ge en beskrivande bild av ungdomarnas hälsa, livsvillkor och levnadsvanor.

Även om inte samtliga enkätfrågor i respektive undersökning (urvalet av frågor varierar något beroende på årskurs) kan sägas ha direkt bäring på det brottsförebyggande arbetet har det visat sig vid genomgång av detta och närliggande material att det finns orsakssamband som har betydelse för att skapa en djupare förståelse för kopplingen mellan livsstil, levnadsvanor och en ökad risk att utsättas för kriminalitet och/eller utveckla en kriminell livsstil. Dessa slutsatser är inte minst viktiga att beakta i det lokala ANDTS-arbetet.

”Kunskapsöversikt – konsekvenser av att växa upp i ekonomisk utsatthet” som är en fördjupning som gjorts med utgångspunkt från Liv & Hälsa Ung 2023 bidrar ytterligare till ökad förståelse av dessa samband.¹⁵ Likaså ger Statistiska Centralbyrån (SCB) och Boverkets slutrapport **”Fördjupad analys om utanförskap. Slutrapport regeringsuppdrag 2024:2”**, där Vingåker är en av de kommuner som på grund av bland annat socioekonomiska förhållanden anses ha ett bostadsområde (Vingåkers södra tätort) med särskilt stora utmaningar, en kompletterande bild.¹⁶ I den senare rapporten lyfts Vingåkers södra tätort fram som ett Regionalt statistikområde (RegSO) med särskilt stora utmaningar inom två problemområden (brott är ett problemområde, det andra är däremot mer otydligt eftersom såväl bristande valdeltagande, arbetslöshet och skola har ungefär lika höga värden) och med stora utmaningar i övrigt. Här behövs dock ytterligare analyser göras för att reda ut detta och för att bedöma vilka insatser som eventuellt ska genomföras framöver.

Skolundersökningen om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott.

I BRÅ-rapporten **”Skolundersökning om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott”**, som är en självdeklarationsundersökning, beskrivs dels hur många ungdomar som begår brott, men också hur många som utsätts för brottslighet. Undersökningen genomförs i årskurs 9.¹⁷

De resultat som sammanställs i rapporten ger inga svar på vilka faktorer som ligger bakom varför eleverna utsätts för brott och inte heller vilka faktorer som bidragit till att vissa av dem

¹⁴ [Kommunåterkoppling Vingåker 2023](#)

¹⁵ [Wordmall 2023](#)

¹⁶ [Fördjupad analys om utanförskap, slutrapport regeringsuppdrag 2024:2 - Boverket](#)

¹⁷ <https://bra.se/rapporter/arkiv/2024-10-24-skolundersokningen-om-brott-2023>

begår brott. Rapporten försöker också fånga upp elevernas attityder till olika brott och till brottslighet.

I sammanställningen nedan redovisas (i procent) andelen elever i årskurs 9 som uppger att de utsatts för brott.

Tabell 3.1. Andel (%) elever i årskurs 9 som uppger att de har utsatts för olika typer av brott under de senaste tolv månaderna enligt SUB 2015–2023, uppdelat på pojkar och flickor.*

	Andel				
	2015	2017	2019	2021	2023
Utsatta för något brott	47,5	50,6	47,5	44,8	45,3**
Pojkar	45,5	49,3	46,8	43,2	44,4**
Flickor	49,2	51,3	47,4	45,1	45,7**
Misshandel	18,6	22,6	19,4	19,3	19,6
Pojkar	20,8	26,4	23,0	20,5	21,4
Flickor	15,6	17,6	15,3	17,2	17,2
Hot	11,3	13,6	12,3	11,1	11,9
Pojkar	8,4	9,7	10,8	9,5	10,6
Flickor	14,1	16,8	13,6	12,1	12,7
Sexualbrott	15,2	17,8	14,0	15,4	12,5
Pojkar	6,0	7,6	6,3	6,3	7,2
Flickor	24,4	28,4	21,3	23,6	17,9
Rån	2,4	2,5	2,8	3,1	2,6
Pojkar	3,2	3,1	4,1	4,3	3,4
Flickor	1,3	1,1	1,2	1,4	1,4
Stöldbrott	27,7	26,5	27,3	23,9	26,3**
Pojkar	29,2	28,8	29,2	25,7	26,2**
Flickor	25,8	23,2	24,8	21,4	25,9**

*I totalen inkluderas även de elever som uppgett annan könstillhörighet.

** I måttet för den totala utsattheten för brott ingår alla efterfrågade brottstyper. Måttet för stöldbrott är i sin tur ett sammantaget mått för flera olika typer av stöldbrott. Frågan om stöld av plånbok, betalkort eller kontokort omformulerades till 2023 års undersökning genom att det, utöver plånbok, lades till om man har blivit bestulen på sitt betalkort eller kontokort. Det kan ha haft viss påverkan på de exakta nivåerna för den totala utsattheten för brott 2023 samt för den sammantagna utsattheten för stöldbrott 2023. Utifrån analyser som har gjorts verkar dock inte utvecklingen över tid ha påverkats av denna förändring.

Tabellen ovan är hämtad från ”Skolundersökning om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott”, Sid 30

I denna sammanställning nedan redovisas (i procent) andelen elever i årskurs 9 som uppger att de begått olika typer av brott.

Tabell 5.1. Andel (%) elever i årskurs 9 som uppger att de begått olika typer brott under de senaste tolv månaderna, uppdelat på pojkar och flickor och typ av brott. Resultat från SUB 2015–2023.

	Andel				
	2015	2017	2019	2021	2023
Delaktiga i något brott	50,6	50,8	51,7	50,2	51,3
Pojkar	53,6	53,5	54,1	50,8	51,3
Flickor	47,2	47,2	48,7	48,5	51,2
Stöld	38,9	38,7	41,1	39,6	42,0
Pojkar	39,9	39,9	42,3	38,4	41,1
Flickor	37,5	36,8	39,2	40,1	42,9
Våld	23,7	26,6	24,0	24,4	21,2
Pojkar	27,7	30,9	27,6	26,5	22,6
Flickor	19,0	21,3	20,4	21,2	19,7
Skadegörelse	18,3	18,6	18,4	19,1	18,9
Pojkar	21,4	22,5	22,2	21,8	22,0
Flickor	14,4	13,3	14,2	15,6	15,5
Narkotikabrott	6,0	6,0	7,6	6,7	6,7
Pojkar	6,6	7,1	9,0	5,9	6,6
Flickor	4,6	4,4	6,0	6,8	6,3

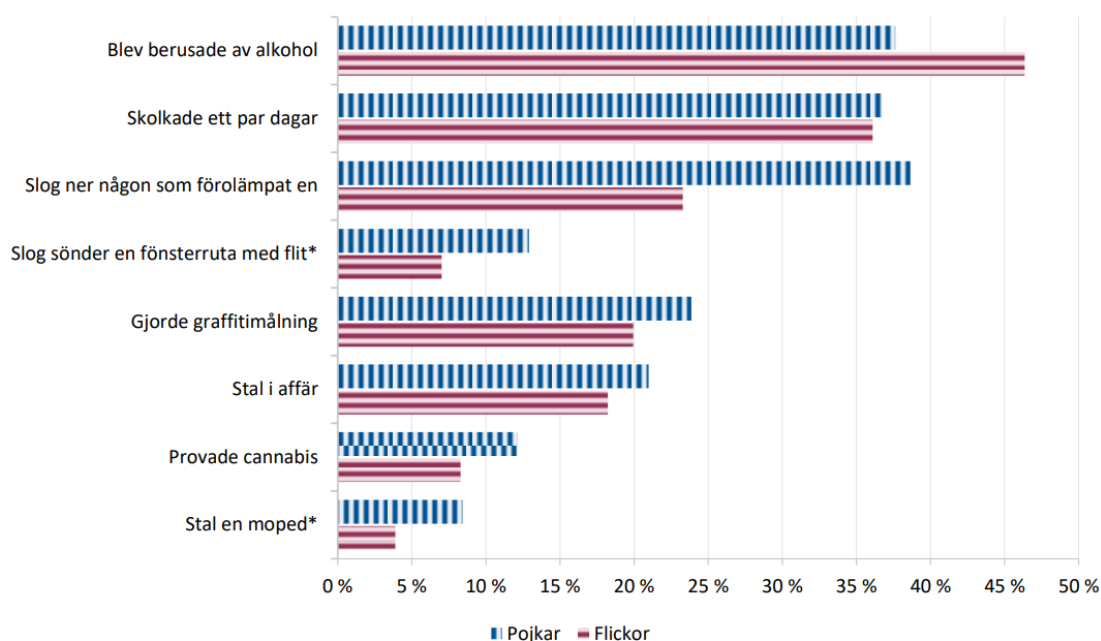
I totalen inkluderas även de elever som uppgett annan könstillhörighet.

⁶⁸ Se även tabell 5A i tabellsamlingen på Brås webbplats.

Tabellen ovan är hämtad från ”Skolundersökning om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott”, sid 93

I sammanställningen nedan redovisas (i procent) andelen elever i årskurs 9 som uppger att det vore helt eller ganska okej om deras vänner begick vissa handlingar.

Figur 6.1. Andel (%) elever i årskurs 9 som uppger att det vore helt okej eller ganska okej om deras vänner begick vissa handlingar, uppdelat på pojkar och flickor samt typ av handling. Resultat från SUB 2023. Se även tabell 6A i tabellsamlingen på Brås webbplats.

*Ny fråga som infördes i SUB 2023.

Tabellen ovan är hämtad från ”Skolundersökning om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott”, sid 119

Nationell trygghetsundersökning, BRÅ

Den nationella trygghetsundersökning som BRÅ regelbundet genomför riktar sig till personer mellan 16 och 84 år och syftar till att över tid studera hur befolkningen i Sverige uppfattar sin utsatthet för brott, otrygghet och oro för brott. Den tar även fasta på vilket förtroende befolkningen har för rättsväsendet samt vilka kontakter brottsutsatta har med rättsväsendet.

Den senaste nationella trygghetsundersökningen från BRÅ som genomfördes i början av 2024 visar på en nedåtgående trend när det gäller utsatthet för sexualbrott, hot och cykelstöld. När det gäller sexualbrott har siffran minskat från 4,7 % 2022 till 3,8 % 2023. När det gäller personer som uppger att de utsatts för hot har siffran minskat från 7,7 % 2022 till 7,4 % 2023.

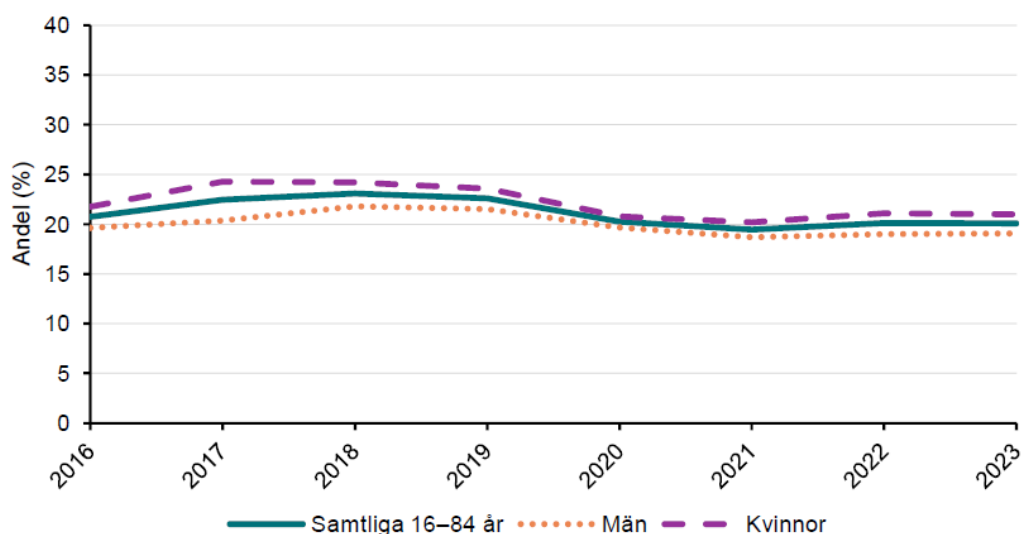
Vad som dock ökat är det som betecknas som försäljningsbedrägerier och kort- och kreditbedrägerier. År 2022 var siffran 6,1 % för att 2023 ha ökat till 6,9 %. ¹⁸

I rapporten framgår också att känslan av otrygghet vid utevistelse kvällstid visar en svag nedåtgående trend, men att oron för att utsättas för internetbedrägerier istället har ökat under de senaste två åren. År 2022 låg siffran på 32 % för att 2024 ha ökat till 38 %.

Förtroendet för rättsväsendet, polis och åklagare har fluktuerat genom åren. Från 2017 märks en generell ökning, dock märks en minskning under 2023. När det gäller svenska folkets förtroende för domstolarna och för kriminalvården har vissa variationer märkts genom åren, men nivåerna har ändå varit stabila över åren.

Diagrammen nedan är hämtat från BRÅ:s nationella trygghetsundersökning 2024 och visar enligt respektive figurtext självrapporterad utsatthet för brott (2016 - 2023) respektive självrapporterad utsatthet för olika brottstyper (2006-2023), i båda fall gäller siffrorna nationell nivå.

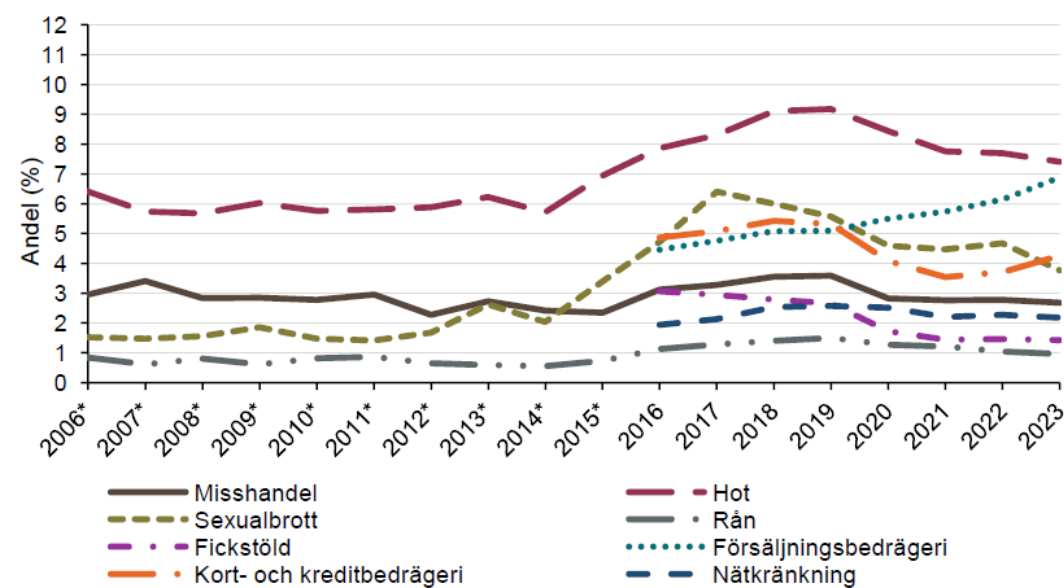
Figur 3.1. Självrapporterad utsatthet för brott mot enskild person 2016–2023. Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Redovisning utifrån samtliga och kön.

Tabellen ovan är hämtad från ”Nationell trygghetsundersökning 2024”

¹⁸ [Nationella trygghetsundersökningen 2024 | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

Figur 3.2. Självrapporterad utsatthet för de brottstyper som ingår i det sammansatta måttet brott mot enskild person 2006–2023. Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år).

*= Resultaten är omräknade på grund av ett metodbyte, se den tekniska rapporten för NTU 2018 (Brå 2019).

Tabellen ovan är hämtad från ”Nationell trygghetsundersökning 2024”

Andra slutsatser som går att dra av trygghetsundersökningen kan i korthet sammanfattas med några av rubrikerna i redovisningens inledning. Det framgår till exempel att ”[u]tsatthet för de flesta brottstyper är vanligare bland män, men sexualbrott är betydligt vanligare bland kvinnor,” att ”[k]vinnor är mer otrygga och har större förtroende för rättsväsendet”, att ”[y]ngre är generellt mer utsatta än äldre” och att ”[s]venskfödda med utrikesfödda föräldrar och ensamstående är mer utsatta och mer oroliga för brott” och att ”[b]oende i områden med socioekonomiska utmaningar är mer otrygga.”¹⁹

Bryter man ner statistiken på lokalpolisområde Katrineholm där Vingåker ingår och jämför de senaste fem åren får vi dessa siffror vad gäller otrygghet och oro att utsättas för brott i samhället:

Tabell 1		Oro för brottsligheten i samhället				
		Resultat avser de som upplever oro i stor utsträckning. Andel i procent enligt NTU 2019 samt NTU 2020 samt NTU 2021 samt NTU 2022 samt NTU 2023.				
		Katrineholm				
		NTU 2019	NTU 2020	NTU 2021	NTU 2022	NTU 2023
Totalt	16-84 år	50	50	49	47	54
Kön	Män	49	45	50	51	51
	Kvinnor	50	55	48	44	58

Not: Här redovisas endast klara svar, dvs svarsalternativet "vet inte" har exkluderats.

Tabellen genererad från Nationell trygghetsundersökning 2024.

¹⁹ Idem

Tittar vi under samma period på Utsatthet för brott mot enskild i lokalpolisområde Katrineholm får vi dessa siffror:

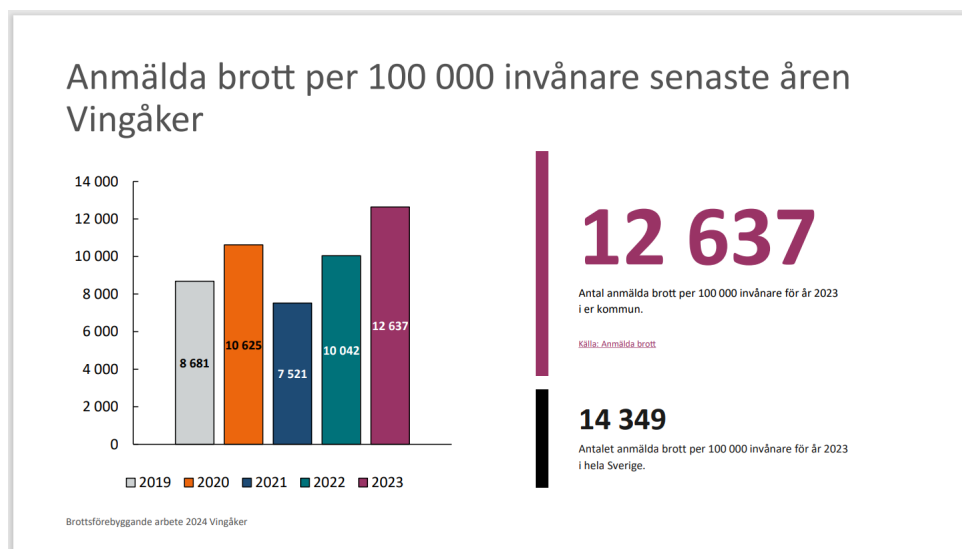
Tabell 1		Utsatthet för brott mot enskild person				
		Resultat avser självrapporterad utsatthet för: Kort-/kreditbedrägeri, försäljningsbedrägeri, fickstöld, personrån, sexualbrott, misshandel, hot och nätkränkning. Andel i procent enligt NTU 2019 samt NTU 2020 samt NTU 2021 samt NTU 2022 samt NTU 2023.				
		Katrineholm				
		NTU 2019	NTU 2020	NTU 2021	NTU 2022	NTU 2023
Totalt	16-84 år	23,9	19,0	17,5	20,4	16,8
Kön	Män	26,3	18,5	16,2	20,8	16,5
	Kvinnor	21,5	19,4	18,8	20,0	17,1

Not: Brotts mot enskild person inkluderar kort– och kreditbedrägeri, försäljningsbedrägeri, fickstöld, rån, sexualbrott, misshandel, hot och nätkränkning. En och samma person redovisas endast en gång i kategorin, även om personen kan ha utsatts för flera olika brottstyper.

Not: Referensperioden för utsatthet för brott är föregående kalenderår.

Tabellen ovan är genererad från Nationell trygghetsundersökning 2024.

Ser vi till antalet anmälda brott vad gäller Vingåkers kommun under de fem senaste åren baserat på antal anmälda brott per 100 000 invånare ser vi följande utveckling (tabellen nedan). Siffrorna som redovisas här ska jämföras med polisens siffror längre ner i rapporten där det mer i detalj framgår hur de faktiska siffrorna ser ut samt vilka olika brottstyper som avses.²⁰

Tabellen är hämtad från "Brottsförebyggande arbete 2024 Vingåker".

²⁰ [Brottsförebyggande arbete 2024 Vingåker](#)

När det gäller förtroendet för rättsväsendet som helhet ser det ut på följande sätt när frågan bryts ner på lokalpolisområde Katrineholm.

Tabell 1	Förtroende för rättsväsendet som helhet				
	Andel i procent enligt NTU 2019 samt NTU 2020 samt NTU 2021 samt NTU 2022 samt NTU 2023.				
	Katrineholm				
	NTU 2019	NTU 2020	NTU 2021	NTU 2022	NTU 2023
Totalt 16-84 år					
Mycket/ganska stort	44	44	48	54	47
Varken stort eller litet	29	27	26	25	29
Mycket/ganska litet	24	23	22	15	18
Ingen åsikt/vet inte	3	6	5	6	7
Kön Män					
Mycket/ganska stort	37	43	41	50	46
Varken stort eller litet	28	26	27	28	29
Mycket/ganska litet	34	26	26	18	20
Ingen åsikt/vet inte	1	5	6	4	6
Kvinnor					
Mycket/ganska stort	51	46	54	57	48
Varken stort eller litet	30	27	24	22	29
Mycket/ganska litet	15	19	17	13	16
Ingen åsikt/vet inte	4	8	4	8	8

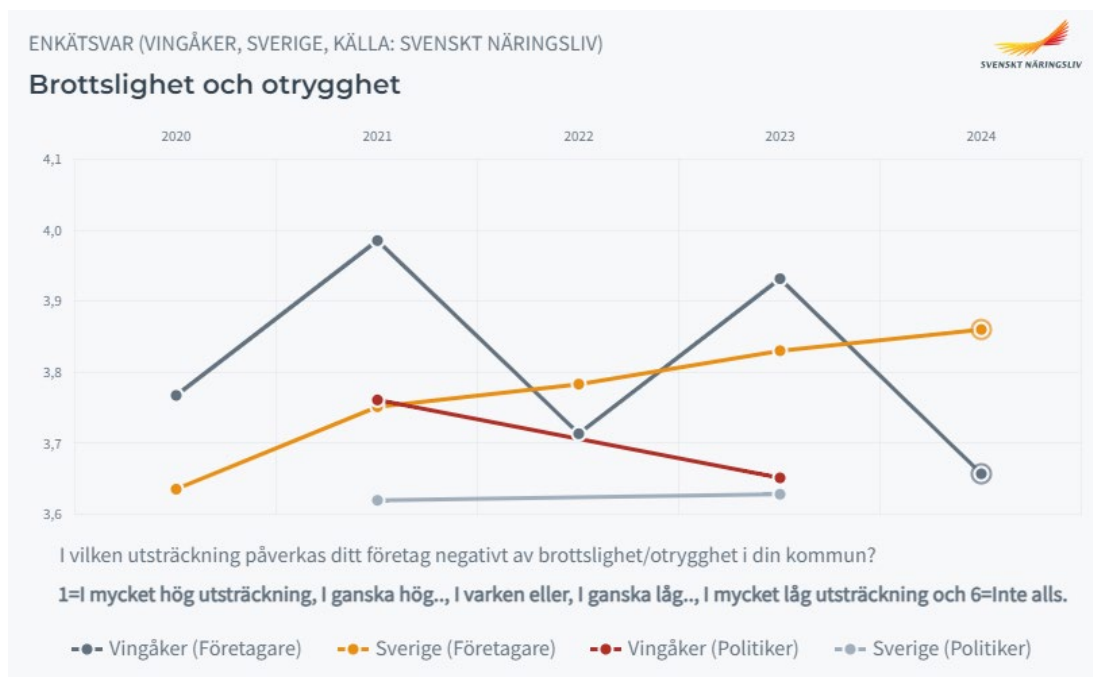
Tabellen genererad från Nationell trygghetsundersökning 2024.

Näringslivsklimatet i Vingåkers kommun

Varje år sedan 2001 genomför Svenskt Näringsliv en undersökning av företagsklimatet i Sverige och sammanställer en årlig ranking av landets kommuner. I den senaste företagsrankingen (2024) deltog 83 företag från Vingåkers kommun.²¹ En av de frågor som ställs till såväl företagare som förtroendevalda handlar om i vilken utsträckning företagandet i kommunen påverkas negativt av brottslighet/otrygghet.

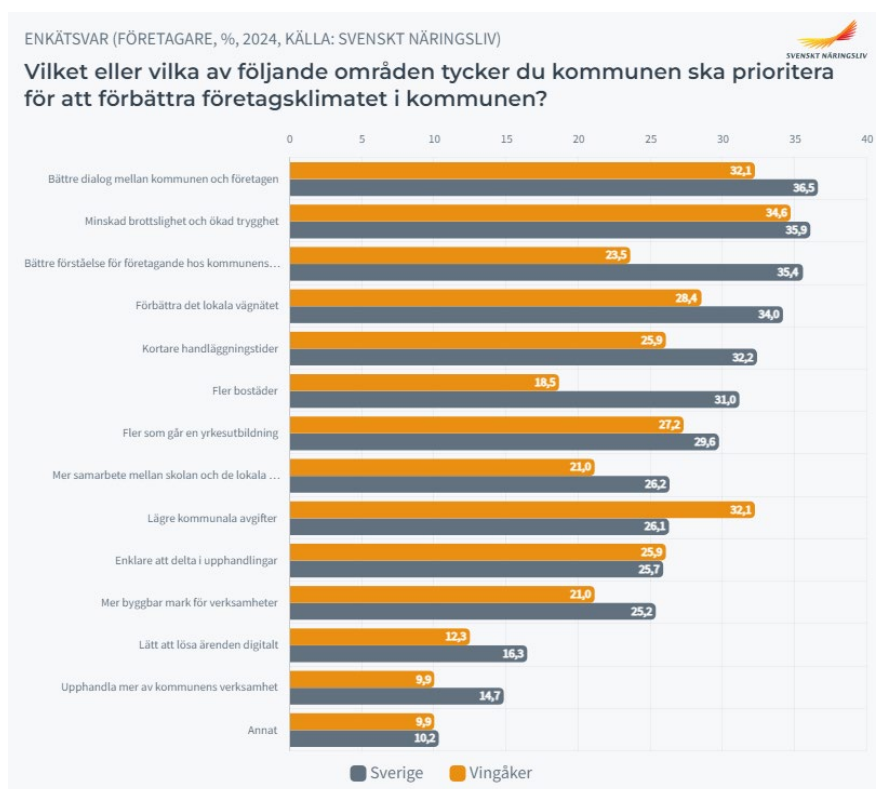
I diagrammet nedan redovisas svaret på denna fråga för åren 2020 - 2024. Här redovisas såväl svaren från företagen i Vingåker som från förtroendevalda politiker.

²¹ <https://www.foretagsklimat.se/vingaker>

Tabellen hämtad från Svenskt Näringslivs företagsranking 2024

En annan fråga som ställs i Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet handlar om prioriteringar. I diagrammet nedan redovisas i fallande skala vilka prioriteringar företagarna i Vingåker och i Sverige tycker är viktiga för att förbättra företagsklimatet i kommunen.

Tabellen hämtad från Svenskt Näringslivs företagsranking 2024

Brottsstatistik från polisen över anmälda brott i Vingåkers kommun

I tabellen nedan redovisas statistik på årsbasis från kommunpolisen över de brottstyper som kontinuerligt rapporteras till Effektiv Samverkan för Trygghet (EST) varje vecka. Tabellen är hämtad från polisen lägesbild för Vingåkers kommun 2023. De siffror som avser 2024 sträcker sig fram till 2024-12-04.

Brottskategorier	År	2024	2023	2022	2021	2020
Total		1077	1115	1128	827	1087
Våldsbrott		152	188	275	125	174
Trafikbrott		106	101	124	117	111
Övriga brott mot person		168	158	157	111	121
Tillgreppsbrott (exkl i butik)		139	128	160	133	199
Tillgrepp i butik		71	84	44	46	74
Bedrägeribrott m.m.		176	195	109	57	117
Övriga BrB-brott		49	53	36	47	27
Skadegörelsebrott		104	96	139	105	146
Övriga specialstraffrättsliga brott		66	63	43	27	59
Narkotikabrott		46	49	41	59	59

Aktuella val:

Brottsområden: B1 Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott, B2 Narkotika- och trafikbrott, B3 Annan brottslighet

Kommun: Vingåker

InskrivningBrott: Brottsdatum

År: 2020, 2021, 2022, 2023, 2024

Tabellen ovan är en sammanställning från polisens system över anmälda brott

Samverkansöverenskommelse mellan Vingåkers kommun och Polismyndigheten, lokalpolisområde Katrineholm 2023-2026

Samverkansöverenskommelsen mellan Vingåkers kommun och Polismyndigheten utgör grunden för det operativa brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun.²²

²² [Samverkansöverenskommelse-mellan-Polisen-Vingakers-kommun-2023-2026-1.pdf](#)

I den samverkansöverenskommelse som ingåtts mellan Vingåkers kommun och lokalpolisområde Katrineholm för perioden 2023 – 2026 har man kommit överens om att kraftsamla, prioritera och samverka kring följande områden:

- Barn och unga
- Digital trygghet och säkerhet
- Trygga miljöer
- Vålds- och hotbrott
- Trafik
- Näringsliv

Samverkansöverenskommelsen är en fyraårig överenskommelse som ska följas upp årligen.

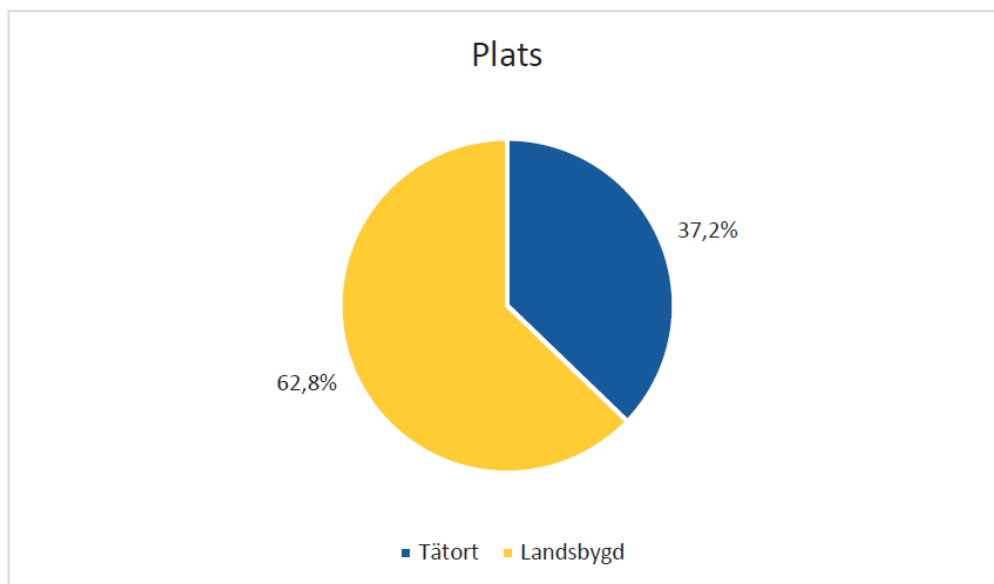
Polisens medborgardialog

En viktig del av polisens arbete är att genomföra medborgardialoger med invånarna i lokalpolisområdet. Den senaste medborgardialogen i Vingåkers kommun genomfördes sommaren 2024.

I ”Kartläggning, lokalpolisområde Katrineholm – Katrineholm, Flen och Vingåkers kommun 2023” beskrivs medborgardialogerna i Vingåkers kommun 2024 på följande sätt:

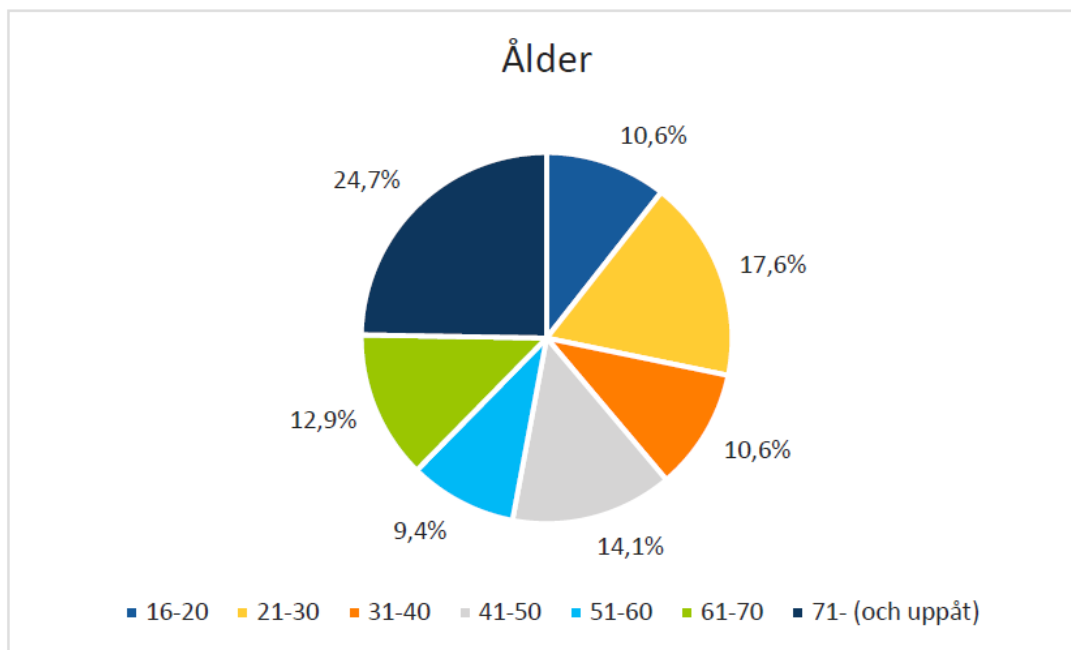
”I Vingåker har totalt 85 personer svarat på våra frågor kring medborgardialogen. Procentuellt så är det ca 48% män och ca 51% kvinnor som svarat varav ca 11% med utländsk bakgrund. Det är ca 46% som uppger att de känner sig trygga eller inte upplever någon otrygghet i Vingåker.

Fördelningen procentuellt i vilka områden de svarandena bor visas nedan.

Figur 187. Graf över platser

Fördelning procentuellt av de svarande per åldersgrupp visas nedan.

Figur 188. Graf över åldersfördelning

Första frågan som medborgarna får svara på lyder ”Vad upplever du som problem i ditt område, när det gäller brottslighet och otrygghet?”.

Av dessa svarade ca 27% om något som gäller trafikfrågor, där har man bl.a. angett nedan.

- På helger så kör personer bil och är onyktra
- Annars väldigt nöjd med att bo i Vingåker
- Bor i Marsjö och upplever att flera grannar kör bil när de druckit alkohol.
- Fler hastighetskontroller i Högsjö
- Är otroligt parkeringskaos i centrala Vingåker så som Parkvägen osv. Upplever mig inte fullt trygg när det är mörkt ute.
- A-traktorer som kör på nätterna ut mot Vik/Österåker, de kör i höga hastigheter och roar sig med att sparka sönder boendes brevlådor.
- Annars är Vingåker tryggt
- Höga hastigheter på Ekgatan, både tung trafik och vanlig trafik.
- Bränderna som varit skapar otrygghet
- Ungdomar som kör alldeles för fort, speciellt kvällar och helger genom hela Vingåker.
- A-traktorer som går för fort.
- Hög hastighet på Ekgatan

Ca 15% uppger att dem upplever en otrygghet, där han man bl.a. angett nedan:

- Mer otryggt nu än förr, mycket på grund av omvärlden.
- Finns narkotika och känner minst 8 personer som använder narkotika dagligen. Narkotikan säljs på hemliga konton
- Mycket telefonbedrägerier, känner mig mer otrygg nu än förr. Måste låsa dörren och sånt
- Känner mig till viss del otrygg när det är mörkt ute
- Missbrukare utifrån kommer till Vingåker och orsakar otrygghet, varför kommer de hit?
- Mycket stölder på landet
- Stökigt på skolorna inne i Vingåker, när skolan är stängd mycket skadegörelse
- Otryggt runt Herrgårdsvägen, vapen och droger.
- Åtgärder på Ekgatan, farthinder, något som gör att hastigheten minskas
- Fartgupp på Storgatan, någon åtgärd för få ner hastigheten

Ca 20% uppger att ungdomar i olika situationer skapar en otrygghet. De svarande har bl.a. angett nedan:

- A-traktorer kör i höga hastigheter utanför samhället när de lämnar Vingåker.
- Ungdomar som gör skadegörelse, otryggt
- Många ungdomar 18-25 år använder droger
- Känner mig otrygg efter kl 17:00, ungdomar som stökar och ställer till det i tennisparken
- Ungdomsgäng, både svenska och gäng med utländsk härkomst. EPA-gäng som utsätter andra för brott. Ca 20 % anger skadegörelse som ett problem. De svarande har bl.a. angett nedan:
 - Stökigt på skolorna inne i Vingåker, när skolan är stängd mycket skadegörelse
 - Skadegörelse vid skolan och gamla lekparken i Högsjö
 - Kameraövervakning på platser som ofta blir drabbade av skadegörelse
 - A-traktorer, ungdomar som begår skadegörelse samt skapar otrygghet
 - Hört om unga som begår skadegörelse i tätorten

Ca 7% uppger att narkotika/missbruk är ett problem i Vingåker.

Ca 60% tycker att kommunen gör ett bra jobb eller nämner inte kommunen alls på frågan ”Hur tycker du att polisen och kommunen ska bry sig om de lokala problemen?”.

Övriga kommentarer från medborgarna till kommunen:

- Kommunen ska skjuta undan alla hjortar som är inne i Högsjö, de är för många
- Kommunen ska åtgärda med mer belysning, mörkt på många ställen och felaktigt ljus på belysningen
- Kommunen ska starta ett center där missbrukare kan få hjälp, inte bara hänvisa till Vårnäs behandlingshem.
- Tycker det är bra redan
- Kommunen kan anställa vuxna som är ute på kvällarna och skapar trygghet.
- Måste ändra parkeringsreglerna, att det står 2 lastbilar på samma gata mittemot varandra är fel. Tunga fordon skal inte parkera Centralt. Bättre belysning generellt. Mörker bidrar till högre otrygghet. Fritidsgården skulle behövas mer centralt.
- Kommunen ska bygga fler cykelvägar mot Högsjö och Österåker. Laga alla potthål på Storgatan
- Kommunen ska arrangera fler aktiviteter för ungdomar
- Få bukt på integrationen, få in fler i samhället, samöre. Bra exempel är Lyckliga Gatorna i Katrineholm
- Kameraövervakning på platser som ofta blir drabbade av skadegörelse
- Minska socialtjänstens och migrationsverkets lägenheter i Högsjö
- Djurhållning, skydds jakt på vildsvin
- Kameror speciellt på tågstation
- Mötesplats för unga
- Kommunen behöver ha insatser för barn och unga samt ett förebyggande arbete.
- Kommunen behöver hålla folk sysselsatta samt jobba med utbildning och hjälpa föräldrar med sitt föräldraansvar.
- Kommunen, hastighetsdämpande åtgärder såsom gupp, chikaner m.m.
- Polisen behöver titta till A-traktorer oftare. Kommunen behöver hitta en plats för dem att vara på.
- Mer synlig polis som har en dialog med barn och unga. Kommunen behöver ha insatser för barn och unga samt ett förebyggande arbete.

Ca 58% önskar mer synlighet av polisen. Övriga kommentarer från medborgarna till polisen:

- Polisen ska visa sig mer i Högsjö
- Lägg fokus på EPA i Vingåker

- Högre närvaro av polisen
- Fler synliga poliser i Vingåker
- Kommunen kan anställa vuxna som är ute på kvällarna och skapar trygghet.
- Mer resurser till polisen, mer befogenheter
- Fler hastighetskontroller centralt
- Polisen behöver titta till A-traktorer oftare. Kommunen behöver hitta en plats för dem att vara på.
- Polisen bör ha kontoret öppet fler dagar
- Mer synlig polis som har en dialog med barn och unga. Kommunen behöver ha insatser för barn och unga samt ett förebyggande arbete.
- Mer synlig polis som är ute och pratar med folk.

Hela ovanstående textavsnitt inklusive grafer över platser och åldersfördelning är hämtad från polisens ”Kartläggning, lokalpolisområde Katrineholm – Katrineholm, Flen och Vingåkers kommun 2023”

Medborgarlöfte mellan Vingåkers kommun och Polisen²³

Utifrån samverkansöverenskommelse och medborgardialog tar kommunen tillsammans med polisen fram ett medborgarlöfte. Det senaste medborgarlöftet omfattar perioden 1 januari 2023 – 31 december 2024 och utgår från följande gemensamma lägesbild:

”Utifrån medborgardialoger berättar de som bor i Vingåkers kommun att de upplever sig generellt trygga i sin kommun. Underlagen visar tydligt att det är två ämnen som är viktiga att ha ett specifikt fortsatt arbete kring.

Störande motortrafik i kommunen från personbilar, A-traktorer och mopeder är återkommande trots insatser från både kommunen och polisen. Det är också något som engagerar boende i Vingåkers kommun.

Problem med ungdomar och unga vuxna som skapar otrygghet på vissa tider och på platser som till exempel järnvägsstationen, tennisparken, Sävstaskolans multiarena och Slottskolan. Problemet består också i skador som uppkommer på fastigheter och föremål kring de platser grupper samlas återkommande.”

Detta resulterade i följande medborgarlöften för perioden:

Medborgarlöften 2023-2024

Polisen lovar att:

- genomföra trafikkontroller med fokus att minska hastighetsöverträdelser i

²³ [Medborgarlofte-2023-2024-Vingakers-kommun-och-Polisen-KFV.pdf](#)

Vingåkers kommun med särskilt fokus på landsbygden.

- genomföra riktade kontroller med syfte att minska störande motortrafik i tätorten.
- genomföra flera riktade insatser mot ungdomsproblematisering i Vingåker.
- genomföra riktat arbete i de centrala delarna i syfte att öka den upplevda tryggheten samt förebygga brott.

Kommunen lovar att:

- genomföra den årliga trygghetsvandringen i Vingåker tillsammans med polisen, Räddningstjänsten och medborgare från Vingåkersbygden. Vandringen ska ske med fokus på att öka tryggheten.
- genomföra mätningar med digitala hastighetsskyltar på varierande vägar i kommunen. Analysera resultat från dessa mätningar och vid behov delge dessa till polisen för att skapa säkrare trafikmiljöer.
- genomföra riktade insatser för att öka meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och ungdomar
- trygghetsvårdar kommer att arbeta under sommarperioden för att stötta ungdomar vid olika platser samt öka tryggheten.

Polisen och kommun lovar att:

- stötta initiativ till meningsfulla aktiviteter för motorintresserade unga.”

Sörmland Vatten – provtagning av avloppsvatten för att identifiera droganvändning i Vingåkers kommun.

Statistik och inrapporteringar visar en ökning av narkotika bland ungdomar i Vingåkers kommun. Bland annat visar analyser av avloppsvatten ett ökat narkotikabruk under 2023. Analyserna av avloppsvatten under 2024 visar bland annat spår av cannabis, kokain, amfetamin och metaamfetamin.

Effektiv Samverkan för Trygghet (EST)

Vingåkers kommun ska arbeta långsiktigt med att förebygga brottslighet och i samverkan med berörda aktörer som är centrala för det brottsförebyggande arbetet. Med tanke på hur kriminaliteten förändrats nationellt under senare år är viktigare än någonsin att både kommunen och polisen lägger sina resurser där de gör mest nytta. Vingåkers kommun tillsammans med bland annat polisen behöver kunna lösa de problem som uppstår med utgångspunkt från en gemensam och aktuella lokal lägesbild.

Det brottsförebyggande arbete som bedrivs i Vingåkers kommun sker därför till övervägande del i samverkan med kommunens olika förvaltningar, polis, räddningstjänst, föreningsliv, privata företag och civilsamhället i övrigt. Ett viktigt verktyg för detta arbete är Effektiv Samverkan för Trygghet (EST).

Tack vare att veckovisa EST-möten hålls sker ett kunskapsutbyte som sammantaget bidrar till att inte bara skapa en aktuell lägesbild, det medverkar också till att upprätthålla samverkanskontakter mellan olika delar av kommunen, lokalsamhället, räddningstjänst och polis, kontakter som är viktiga för att motverka den kriminalitet som finns i samhället.

Den sammantagna dokumentation som EST-mötena genererar består av att de rapportörer som deltar vid de veckovisa mötena bidrar med lägesbilder från sina respektive verksamheter. Behövs en fördjupad samverkan mellan några av aktörerna sker detta vanligtvis vid sidan av ordinarie EST-möten.

Under den aktuella perioden har rapporterna från medverkande rapportörer främst handlat om följande händelser:

- Våld och kränkningar bland ungdomar.
- Misstänkt droghantering bland ungdomar.
- Missbruk och drogförsäljning.
- Oro för barn och ungdomars situation i hemmet.
- Våld mot kvinnor och våld i nära relationer.
- Hot och våld mot tjänstepersoner och förtroendevalda politiker.
- Skadegörelse (bland annat glaskross), klotter och nedskräpning utomhus på olika platser i kommunen, inte minst i anslutning till kommunens skolor.
- Skadegörelse på kommunens skolor, där Slottsskolan 7-9 främst varit drabbad.
- Vårdslöshet i trafik, överträdelse av laglig hastighet och buskörning med koppling till A-traktorer.
- Bedrägerier och bedrägeriförsök mot framför allt äldre.
- Snatterier och stölder.

Under perioden har antalet incidenter som rör hot och våld mot anställda och mot politiskt förtroendevalda varierat. Incidenterna är i huvudsak kopplade till kommunens verksamhet inom socialförvaltning, vård och omsorg och skola och barnomsorg. Det kan handla om händelser kopplade till socialtjänstens arbetsuppgifter rörande barn, ungdomar och vuxna, där hot och våld i samband med tjänsteutövning förekommer.

Det kan också handla om att anställda blivit hotad i samband med att de i sin tjänsteutövning stöttat brukare och klienter i deras hemmiljö, exempelvis inom hemtjänst, boendestöd eller LSS-verksamhet, men också om utåtagerande elever i skolan och drogpåverkade personer som olovligt tar sig in i kommunal verksamhet.

Det finns även ett stort mörkertal gällande våld i nära relationer som kommunen behöver jobba med att stoppa och förebygga. Här handlar det inte minst om utbildning där ungdomar får ökad kunskap om normer och vad våld kan leda till, men också om vad man kan göra om man blir utsatt för eller åskådare till våld.

Statistik och inrapporteringar visar en ökning av narkotika bland ungdomar i Vingåkers kommun. Bland annat visar analyser av avloppsvatten ett ökat narkotikabruk under 2023. Analyserna av avloppsvatten under 2024 visar bland annat spår av cannabis, kokain, amfetamin och metaamfetamin.

Under den aktuella perioden har rapporterna från medverkande EST-rapportörer främst handlat om följande platser:

- Tennisparken under vår och sommarperioden
- Sävstaskolans multiarena under vår och sommarperioden
- Vänthallen stationshuset under den kallare perioden av året
- Slottsskolan 7-9 samt Slottsskolan F6 året runt (A-traktorungdomar)
- Högsjö skolan helg och kvällar inför skolavslutningen och inför skolstarten
- Båsenberga friluftsområde
- Socialförvaltningen/IFO i Åbrogården samt kommunhuset
- Fritidsgården
- Biblioteket

Samverkan

Merparten av den otrygghet som rapporteras under perioden har varit kopplad till barn och ungdomar. Samverkan har därför till största del riktats mot åtgärder för att förhindra och förebygga brottslighet där barn och ungdomar är utsatta eller är förövare.

Under perioden har stundtals samverkan för att förhindra och förebygga hot och våld mot tjänstepersoner och förtroendevalda politiker varit det mest prioriterade området för det brottsförebyggande arbetet. Detta är ofta händelser som berör fler än de som är direkt inblandade, vilket gör att många medarbetare och anhöriga blir drabbade.

Analys och sammanfattande slutsatser

Om man utgår från den statistik och de underlag som ingår i kartläggningen och inte minst om man lägger till de händelser som rapporteras in i samband med de veckovisa EST-mötena framträder olika mönster som sammantaget utgör grund för den lägesbild som beskriver den brottslighet som pågår och kan antas pågå i Vingåkers kommun.

Det finns flera intressanta aspekter i den statistik som presenteras och som till viss del redan är synlig, men det finns också mönster som inte är lika tydliga när man bara tittar på de enskilda siffrorna isig, utan som träder fram först när det kvantitativa materialet betraktas i sin helhet och inte minst när kunskapen från olika statistiska redogörelser får utgöra underlag för fördjupade frågeställningar.

I arbetet med att ta fram Lägesbild för Vingåkers kommun 2024 har det dock inte varit möjligt att följa upp alla de aspekter som ger sig till känna. Förhoppningen är att det i det fortsatta brottsförebyggande arbetet ska vara möjligt att göra de fördjupade analyser som sammantaget kan bidra till att stärka detta arbete ytterligare. Ett exempel på aspekter som är viktiga att titta närmare på belyses av SCB:s och Boverkets rapport ”Fördjupad analys om utanförskap – slutrapport regeringsuppdraget 2024:2” som publicerades under hösten.²⁴

²⁴ [Fördjupad analys om utanförskap, slutrapport regeringsuppdrag 2024:2 - Boverket](#)

Som nämnts tidigare i texten lyfts Vingåkers södra tätort fram som ett Regionalt statistikområde (RegSO) med särskilt stora utmaningar inom två problemområden och med stora utmaningar i övrigt. Här behövs dock ytterligare analyser göras för att nå fördjupad kunskap om läget och för att bedöma vilka eventuella insatser detta föranleder.

Ser vi till det lokala statistiska underlaget och inte minst till de händelser som rapportörerna lyfter fram under de veckovisa EST-mötena kretsar det brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun i stor utsträckning kring barn och ungdomar. Det här är också något som framkommer i det löpande brottsförebyggande arbetet. Det finns en oro att barn och unga på olika sätt ska drabbas av den kriminalitet som förekommer, men också en oro att de själva ska dras in i kriminalitet.

Av naturliga skäl är de händelser som inträffar kopplade till barn och ungdomar främst knutna till skolorna i kommunen. Samtidigt finns det här tydliga exempel på motkrafter som på olika sätt bidrar till att motverka de händelser som uppstår. Ett gott exempel på detta är hur Slottsskolan 7-9 under läsåret 23/24 hanterade en turbulent period gällande trygghet och studiero, vilket resulterat i ett ökat antal kränkningar och ökad skadegörelse jämfört med tidigare år.

För att hantera den situation som uppstod på Slottsskolan 7-9 fick barn- och utbildningsförvaltningen inför 2024 ett tillskott på 3 miljoner kronor för att genomföra en *projektinsats* under 2024–2026 med syfte att förbättra studie- och arbetsmiljön på Slottsskolan 7-9. Skolan har:

- anställt en socialpedagog för att främja tryggheten på skolan, utifrån elevernas ökade behov av socialt stöd. Socialpedagogen jobbar ambulerande med att ta hand om elever som hamnar i konflikt, och ta hand om elever som har det jobbigt.
- skapat förutsättningar för pensionärer i kommunen, som kallas *Silverstjärnorna*, att verka trygghetsskapande genom att helt ideellt umgås med eleverna i skolans gemensamma utrymmen. Under höstterminen 2024 sker detta fyra dagar i veckan.
- skåpsrotation där eleverna inte längre hade skåpen årskursvis. Detta har påverkat klimatet mycket positivt och ökat upplevelsen av trygghet.
- en elevassistent fick placering i den klass där behovet av stöd var som störst under vårterminen 2023.
- utökat antalet klasser i en årskurs från tre till fyra, för att få färre elever i klasserna samt förändra den negativa gruppdynamik som fanns under föregående läsår, 23/24.
- skapat enighet kring hur eleverna tas emot inför varje lektion, för att kunna starta lektionen mer organiserat.
- utökat stöd av specialpedagog för att nu ha specialpedagog kopplad till varje arbetslag.
- Mer noggrann med anmälan - skadegörelse
- Samarbetsmöten 1 gng/månad om skadegörelsen: städ, fastighetsbolaget, skolledning, kulturskolan.

Av stor vikt i situationer som dessa är ofta också samverkan mellan kommunens olika förvaltningar, samt med polisen. En framgångsfaktor när det gäller att utveckla det brottsförebyggande arbetet är att bredda och stärka den goda samverkan som redan finns mellan olika aktörer i Vingåkers kommun.

Med de underlag som redovisas i rapporten, kompletterat med den kunskap och de erfarenheter som samverkan i EST bistått med framstår följande åtgärder som de viktigast i det brottsförebyggande arbetet i Vingåkers kommun framöver:

Det handlar om att i olika former av samverkan:

- motverka kriminalitet, hot, våld och kränkningar oavsett var det uppträder i samhället.
- motverka att barn och ungdomar drabbas av eller själva riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.
- minska skadegörelse, klotter och nedskräpning på olika platser i kommunen, inte minst på och i anslutning till kommunens skolor.
- motverka vårdslöshet i trafik, överträdelse av laglig hastighet och buskörning med koppling till A-traktorer.
- förebygga bedrägerier och bedrägeriförsök, inte minst mot äldre.

Referenser

Boverket

- Fördjupad analys om utanförskap, slutrapport regeringsuppdrag 2024:2

Brottsförebyggande rådets hemsida

- Arbeta brottsförebyggande
- Nationell trygghetsundersökning 2024
- Skolundersökning om brott 2023 – om utsatthet för och delaktighet i brott
- Ta fram kartläggning och lägesbild

Liv & Hälsa Ung – Region Sörmland

- Kommunåterkoppling Vingåker 2023
- Kunskapsöversikt konsekvenser av att växa upp i ekonomisk utsatthet

Polisen Lokalpolisområde Katrineholm

- Samverkansöverenskommelse mellan Polisen-Vingåker kommun 2023-2026

Svenskt Näringsliv

- Företagsklimat Vingåkers kommun 2024

Sveriges Regering/Sveriges Riksdag

- Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Vingåkers kommun

- Medborgarlöfte 2023-2024 Vingåkers kommun-Polisen KfV
- Handlingsplan för socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer